آیین‌نامه جذب و به‌کارگیری محققان پسادکتری

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۴۰۱/۱۲/۰۷	۱۴۰۱/۱۲/۱۰	۳/۱۲/۰۱۱۵۴۳

مقدمه

در اجرای بند ششم از مصوبات بیست و هشتمین جلسه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۲، آیین‌نامه جذب و به‌کارگیری محققان پسادکتری به شرح زیر به تصویب کمیسیون دائمی رسید:

ماده ۱. تعاریف

وزارتین. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دبیرخانه. دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری

دستگاه اجرایی. کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۰۸

مؤسسه. دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی، پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی اعم از دولتی و غیر دولتی (وابسته به وزارتین یا وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی) دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتین و یا مجلس شورای اسلامی

مرکز فناوری. پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری و شرکت‌های دانش‌بنیان دارای مجوز از مراجع ذی‌صلاح

واحد صنعتی. شرکت‌های دولتی و غیردولتی دارای مجوز واحد تحقیق و توسعه از مراجع ذی‌صلاح

دوره پسادکتری. دوره‌ای موقت با زمان معین برای دانش‌آموختگان دکتری است که به‌منظور انجام پروژه‌های تحقیقاتی/ فناوری/ صنعتی/ کاربردی و ارتقای مهارت‌های تخصصی بدون صدور مدرک تحصیلی اجرا می‌شود. مدت دوره پسادکتری یکسال است که با تایید کارگروه تا سه‌سال قابل تمدید می‌باشد.

محقق پسادکتری. فردی است با مدرک دکتری تخصصی (Ph.D.) از دانشگاه‌های معتبر مورد تأیید وزارتین که به‌صورت تمام‌وقت در قالب ضوابط این آیین‌نامه، زیر نظر فرد میزبان فعالیت می‌کند. در این دوره محقق پسادکتری حق اشتغال همزمان را ندارد.

کارگروه. گروهی که وظیفه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت کلان بر اجرای دوره پسادکتری و تشکیل و نظارت بر کارگزار پسادکتری را بر عهده دارد و در ذیل دبیرخانه تشکیل می‌شود.

کارگزار. نهاد یا سازمان حقوقی است که توسط کارگروه تعیین می‌شود.

فرد میزبان در مؤسسه. اعضای هیئت علمی مورد تأیید وزارتین.

فرد میزبان در مرکز فناوری. فرد مسئول یا مجری پروژه فناورانه در مرکز فناوری است، ترجیحاً دارای مدرک دکتری تخصصی، که مسئولیت راهنمایی و هدایت محقق پسادکتری را بر عهده دارد و صلاحیت او توسط کارگزار تأیید شده است.

فرد میزبان در واحد صنعتی. فرد مسئول یا مجری پروژه فناورانه در واحد صنعتی، ترجیحاً دارای مدرک دکتری تخصصی، که مسئولیت راهنمایی و هدایت محقق پسادکتری را بر عهده دارد و صلاحیت او توسط کارگزار تأیید شده است.

صندوق عتف. صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری.

سامانه ساتع: سامانه ملی تقاضا و عرضه پژوهش و فناوری که یکی از سامانه‌های مرتبط با پنجره واحد نظام ایده‌ها و نیازها (نان) است.

ماده ۲. اهداف

۱. استفاده بهینه از ظرفیت دانش‌آموختگان دوره دکتری در حوزه‌های پژوهشی، فناوری و صنعتی
۲. کمک به جذب و نگهداشت نخبگان
۳. ایجاد بستر مناسب برای توانمندسازی دانش‌آموختگان دوره دکتری
۴. کمک به گسترش مرزهای دانش و حل مشکلات کشور
۵. توسعه ارتباط بین مراکز علمی با صنعت و جامعه
۶. فراهم‌سازی زمینه برای اشتغال دانش‌آموختگان توانمند
۷. ارتقای ارتباطات علمی بین‌المللی
۸. کمک به توسعه فناوری و تجاری‌سازی ایده‌ها

ماده ۳. انواع دوره پسادکتری با توجه به موضوع و دستاوردهای آن

۳-۱. تحقیقات بنیادی

در این دوره، محقق پسادکتری به‌عنوان همکار طرح یا پروژه تحقیقاتی فرد میزبان در موسسه در مرتبه استادی یا دانشیاری فعالیت می‌کند. طرح یا پروژه مورد نظر باید بنیادی، در مرز دانش و در راستای اولویت‌های ابلاغی شورای عالی عتف و مورد تأیید موسسه باشد. دستاوردها اساساً باید شامل انتشار مقاله در نشریات معتبر، تألیف کتاب، ثبت اختراع تأییدشده، ارائه نظریه در کرسی‌های نظریه‌پردازی و نقد و مناظره (ویژه علوم انسانی و هنر) یا اثر بدیع و ارزنده هنری باشد.

۳-۲. تحقیقات کاربردی

در این دوره، محقق پسادکتری در یک طرح کاربردی فناورانه، نوآورانه و کارآفرینانه که دارای قرارداد بین مؤسسه با صنعت و جامعه است، فعالیت می‌کند. این دوره زیر نظر فرد میزبان در مؤسسه برگزار می‌شود. دستاوردها اساساً شامل محصول مشخص، حل مشکل یا رفع نیاز صنعت و جامعه، ثبت اختراع داخلی و خارجی، ایجاد شرکت زایشی، کمک به نوآوری و توسعه دانایی‌محور در کشور است.

۳-۳. فناوری

در این دوره، محقق پسادکتری در یک طرح کاربردی فناورانه، نوآورانه و کارآفرینانه که در یک شرکت دانش‌بنیان در دست اجرا باشد فعالیت می‌کند. این دوره زیر نظر فرد میزبان در شرکت دانش‌بنیان برگزار می‌شود. دستاوردها اساساً شامل محصول مشخص، حل مشکل شرکت دانش‌بنیان، ثبت اختراع داخلی و خارجی، کمک به نوآوری و توسعه دانایی‌محور در شرکت است.

۳-۴. صنعتی

دوره پسادکتری صنعتی دوره‌ای تقاضامحور است که محقق پسادکتری در یک پروژه برای حل مسئله مورد نیاز صنعت زیر نظر فرد میزبان در یک واحد صنعتی فعالیت می‌کند. دستاوردها اساساً شامل حل مشکل یا رفع نیاز صنعت، بهبود فرایندهای تولید، افزایش بهره‌وری، تولید محصول جدید، ثبت اختراع تأیید شده یا انجام موفقیت‌آمیز طرح‌های تحقیقاتی کاربردی مورد نیاز صنعت مربوطه است.

ماده ۴. حقوق و مزایای محقق پسادکتری و روش‌های تأمین آن

حقوق و مزایای ماهانه محقق پسادکتری معادل ۸۰ درصد حقوق و مزایای ماهانه استادیار پایه یک وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که حداکثر سهم صندوق عتف برای انواع پسادکتری بر اساس جدول زیر توسط کارگروه تعیین می‌شود. بدیهی است مابه‌التفاوت مبلغ حقوق و مزایای ماهانه تا سقف مقرر را باید مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی در ابتدای هر سه ماه پرداخت کند.

ردیف	انواع پسادکتری	حوزه موضوعی	سقف حمایت پرداخت از سوی صندوق عتف (درصد)
۱	تحقیقات بنیادی	علوم پایه، علوم انسانی و هنر	۹۰
		سایر حوزه‌های علمی	۸۰
۲	تحقیقات کاربردی	همه حوزه‌ها	۵۰
۳	فناوری	همه حوزه‌ها	۴۰*
۴	صنعتی	همه حوزه‌ها	صفر

* بخشی از مبلغ حمایت توسط صندوق نوآوری و شکوفایی ریاست جمهوری تامین می‌شود.

ماده ۵. شرایط محقق پسادکتری

۱. داشتن مدرک دکتری تخصصی (Ph.D.) از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و تحقیقاتی مورد تأیید وزارتین
۲. نداشتن منع قانونی در اشتغال به‌عنوان پژوهشگر
۳. اخذ پذیرش از فرد میزبان
۴. نداشتن اشتغال به‌کار در سازمان‌های دولتی و غیردولتی
۵. رعایت حداکثر فاصله زمانی چهار سال بین فارغ‌التحصیلی دوره دکتری و شروع دوره پسادکتری
۶. انطباق‌داشتن تخصص یا سوابق تحقیقاتی متقاضی با موضوع مورد تقاضا در دوره پسادکتری
۷. در دوره پسادکتری نوع "تحقیقات بنیادی"، داشتن حداقل سه مقاله علمی–پژوهشی نمایه شده در ISC یا حداقل دو مقاله علمی–پژوهشی نمایه در پایگاه Scopus یا Web of Science یا مجموعا سه مقاله از ترکیب دو نوع

ماده ۶. تعهدات و وظایف

الف. تعهدات مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

۱. برنامه‌ریزی در خصوص راه‌اندازی و اجرای موثر دوره پسادکتری
۲. بررسی صلاحیت‌های تخصصی محقق پسادکتری
۳. فراهم‌نمودن منابع و امکانات مورد نیاز برای اجرای دوره پسادکتری
۴. بررسی اولیه پروژه محقق پسادکتری
۵. تعیین فرد میزبان و نظارت بر اجرای صحیح دوره و عملکرد فرد میزبان و محقق پسادکتری
۶. پرداخت سهم مربوطه از حقوق و مزایای محقق پسادکتری
۷. پرداخت حق بیمه محقق پسادکتری در قالب مقررات سازمان تأمین اجتماعی و ارسال فهرست بیمه‌شدگان به سازمان مذکور
۸. نظارت بر حضور و عملکرد محقق پسادکتری

۹. تنظیم و انعقاد قرارداد با محقق پسادکتری برای انجام پروژه با رعایت این آیین‌نامه و الزامات حقوقی و قانونی مؤسسه/مرکز فناوری/ واحد صنعتی
۱۰. صدور گواهی پایان دوره برای محقق پسادکتری
۱۱. نظارت بر حسن اجرای آیین‌نامه

ب. تعهدات فرد میزبان

۱. بررسی و ارسال گزارش‌ها به مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی
۲. نظارت علمی بر پروژه پسادکتری
۳. نظارت بر حضور و عملکرد محقق پسادکتری
۴. رعایت حقوق علمی و مالکیت معنوی محقق / مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی
۵. رعایت ضوابط و مقررات مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

ج. تعهدات محقق پسادکتری

۱. رعایت ضوابط و مقررات مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی
۲. رعایت مالکیت فکری و حقوق مادی و معنوی
۳. حضور تمام‌وقت در مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی
۴. ارائه گزارش‌های دوره‌ای به فرد میزبان
۵. ارائه دستاوردهای حاصل از پژوهش در قالب ضوابط و مقررات مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

د. وظایف کارگزار

۱. پیگیری و اجرای مصوبات و دستورالعمل‌های ابلاغ‌شده از سوی کارگروه
۲. بررسی مستندات ارسالی مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی متقاضی و محقق پسادکتری
۳. ارزیابی گزارش‌های ادواری ارسال‌شده از سوی مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی متقاضی و محقق پسادکتری
۴. نظارت بر کمیت و کیفیت اجرای دوره بر اساس ضوابط تعیین‌شده از سوی کارگروه

ماده ۷. ترکیب و وظایف کارگروه پساکتری

الف. ترکیب کارگروه :

- دبیر کل شورای عالی عتف به‌عنوان رئیس کارگروه
- دبیر کارگروه، از میان صاحب‌نظران با انتخاب و حکم رئیس کارگروه
- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- نماینده وزارت جهاد کشاورزی
- نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت
- نماینده وزارت نفت

- نماینده وزارت دفاع و نیروهای مسلح
- نماینده وزارت نیرو
- نماینده سازمان برنامه و بودجه کشور
- نماینده معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
- نماینده دانشگاه آزاد اسلامی
- دو نفر صاحب‌نظر در حوزه پژوهش و فناوری به پیشنهاد رئیس کارگروه

ب. وظایف کارگروه:

۱. سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت کلان بر دوره پسادکتری
۲. ایجاد و راه‌اندازی سامانه پسادکتری
۳. انجام امور مربوط به حمایت‌های مالی
۴. تعیین و نظارت بر کارگزار پسادکتری
۵. تصویب دستورالعمل‌های لازم
۶. تصویب و اعلام شرح وظایف کارگزار
۷. ارائه گزارش سالانه از عملکرد آیین‌نامه به شورای عالی عتف
۸. پیشنهاد تعداد و سهم هر یک از انواع دوره‌های پسادکتری به شورای عالی عتف یا هیئت مدیره صندوق عتف به‌منظور حمایت مالی

ماده ۸. وظایف رئیس و دبیر کارگروه

الف. وظایف رئیس کارگروه

۱. راهبری جلسات کارگروه
۲. انتصاب دبیر کارگروه
۳. هماهنگی بین دستگاه‌ها، مراکز و نهادهای مرتبط با این آیین‌نامه
۴. ابلاغ مصوبات کارگروه
۵. ارائه گزارش سالانه اجرای آیین‌نامه به شورای عالی عتف
۶. انعقاد تفاهم‌نامه سالانه با صندوق‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای تعیین تعداد هر یک از انواع دوره‌های پسادکتری به‌منظور حمایت مالی

ب. وظایف دبیر کارگروه

۱. تمهید سازوکارهای لازم برای اجرای آیین‌نامه، تشکیل جلسات کارگروه و اجرای مصوبات آن
۲. پیگیری و نظارت بر اجرای مصوبات کارگروه
۳. پیشنهاد شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز به کارگروه
۴. طرح پیشنهادهای اعضاء در کارگروه
۵. ارائه گزارش سالانه فعالیت‌های اجرای آیین‌نامه به کارگروه

ماده ۹. فرایند درخواست و اعطای اعتبار صندوق عتف

۱. متقاضیان دوره پسادکتری که درخواست بهره‌مندی از مزایای این آیین‌نامه را دارند باید در سامانه ساتع ثبت‌نام و مستندات لازم را بارگذاری و ارسال کنند تا در صورت تایید دبیر کارگروه یا کارگزار، مشخصات آنها اطلاع‌رسانی شود.

۲. مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی که متقاضی بهره‌مندی از مزایای این آیین‌نامه است با رعایت مفاد آن، درخواست بکارگیری محقق پسادکتری مورد نیاز و طول دوره هر یک را به همراه مستندات لازم از طریق سامانه ساتع ثبت می‌کند.

۳. درخواست‌ها و مستندات ارسالی مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی متقاضی توسط کارگروه یا کارگزار در زمان‌های تعیین شده مورد بررسی و تایید قرار می گیرد.

۴. پس از تایید درخواست و تعیین سهم صندوق عتف توسط کارگروه یا کارگزار، صندوق عتف سهم سه ماه اول دوره را از طریق کارگزار به محقق پسادکتری پرداخت می‌کند. باقیمانده سهم صندوق عتف طبق برنامه مورد تایید کارگروه و در صورت ارسال و تأیید پیشرفت کار، از طریق کارگزار در ابتدای هر سه ماه به محقق پسادکتری پرداخت می‌شود. سهم مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی مطابق ماده چهار به محقق پسادکتری پرداخت می‌شود.

۵. دستگاه‌های اجرایی می‌توانند با استفاده از ظرفیت این آیین‌نامه به‌منظور اجرای اولویت‌ها و موضوعات تحقیقاتی و فناوری خود از دوره‌های پسادکتری حمایت کنند. به این منظور دستگاه‌های اجرایی می‌توانند از عاملیت مالی صندوق عتف بهره‌برداری کنند.

ماده ۱۰. مالکیت فکری

۱. تکلیف مالکیت فکری و حقوق مادی و معنوی فعالیت‌های انجام‌شده توسط محقق پسادکتری اعم از ثبت اختراع و توسعه دانش فنی در قالب قرارداد/ توافق‌نامه بین محقق پسادکتری و فرد میزبان/ مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی تعیین می‌شود.

۲. در انتشارات و مستندات علمی حاصل از پروژه پسادکتری باید نام و آدرس ذی‌نفعان از جمله مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی مطابق توافق طرفین در قرارداد/ تفاهم‌نامه آورده شود.

ماده ۱۱. سایر موارد

۱. محقق پسادکتری مشمول خدمت وظیفه عمومی در صورت احراز شرایط، از مزایای امریه و یا سربازی نخبگان برخوردار می‌شود.

۲. به‌کارگیری محقق پسادکتری به‌منزله استخدام دائمی نیست و بعد از اتمام دوره، مؤسسه/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی هیچ‌گونه تعهدی برای ایجاد هر نوع رابطه استخدامی با ایشان ندارد. به‌منظور تأکید این مورد، تعهدات قانونی لازم قبل از عقد قرارداد/ تفاهم‌نامه از محقق پسادکتری اخذ شود.

۳. به‌منظور اجرای این آیین‌نامه، کارگزارانی توسط کارگروه انتخاب خواهند شد تا بر اساس مفاد آن فعالیت کنند.

۴. متقاضیان غیرایرانی دوره پسادکتری در صورت نداشتن منع قانونی می‌توانند از مزایای این آیین‌نامه بهره‌مند شوند.

۵. آیین‌نامه جذب و به‌کارگیری محققان پسادکتری در صورت نیاز توسط کمیسیون دائمی شورای عالی عتف مورد بازنگری قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۲. نظارت و پیگیری

نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه بر عهده دبیرخانه است.

ماده ۱۳. ابلاغ و اجرا

آیین‌نامه جذب و به‌کارگیری محققان پسادکتری در ۱۳ ماده به‌منظور اجرای بند شش مصوبات بیست‌وهشتمین جلسه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۰۷ به تصویب کمیسیون دائمی رسید و از تاریخ ابلاغ، قابل اجراست.